

Enumerativne klasifikacije: razvoj, upotreba i primjeri

Đekić, Eleonora

Undergraduate thesis / Završni rad

2012

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:857675>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij Informatologije

Eleonora Đekić

Enumerativne klasifikacije: razvoj, upotreba i primjeri

Završni rad

Mentor: doc. dr. sc. Kornelija Petr-Balog

Komentor: Kristina Feldvari, asistentica

Osijek, 2012.

Sažetak

Klasifikacijom dijelimo, razvrstavamo predmete, pojave, pojmove i slično prema unaprijed definiranim kriterijima. To je aktivnost i pojam koji se susreće u svim sferama života, pa tako i informacijskim znanostima. U knjižničarskoj struci ona ima veliki značaj, jer omogućuje lakše snalaženje djelatnicima i korisnicima među velikim brojem publikacija koje sadrži jedna knjižnica. Klasifikacija ima dugu tradiciju koja se razvijala kroz povijest. Još u drevnim zemljama Bliskog istoka pravili su se popisi knjiga koje su nekim redoslijedom bile raspoređene. Moderne klasifikacije koje se danas koriste susrećemo u 19. stoljeću. Ovaj rad dat će uvid u enumerativne klasifikacije, Deweyovu decimalnu klasifikaciju i Klasifikaciju Kongresne knjižnice koje imaju veliki značaj i dugu tradiciju korištenja u knjižnicama čitavog svijeta. Na početku bit će objašnjeni osnovni pojmovi vezani za klasifikacije, nadalje rad će nas uvesti u enumerativne klasifikacije prikazujući njihov razvoj kroz povijest. Opisom njihove strukture i objašnjavanjem na konkretnim primjerima dat će uvid u funkcioniranje tih klasifikacija. Usporedbom zadanih međusobno te klasifikacijskih sustava koji se koriste na Sveučilištu u Osijeku i u Gradskoj i Sveučilišnoj knjižnici Osijek prikazat će se osnovne razlike i sličnost među njima. Na kraju kao rezime prikazat će se slabosti i nedostaci postojećih sustava.

Ključne riječi: klasifikacija, enumerativne klasifikacije, Deweyova decimalna klasifikacija, Klasifikacija Kongresne knjižnice, Univerzalna decimalna klasifikacija

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Klasifikacija	5
3. Enumerativne klasifikacije	7
4. Deweyeva decimalna klasifikacija	8
4.1 Povijest i razvoj.....	8
4.2 Primjena	10
4.3 Struktura	10
4.4 Primjeri.....	11
5. Klasifikacija Kongresne knjižnice	13
5.1 Povijest i razvoj.....	13
5.2 Primjena	14
5.3 Struktura	14
5.4 Primjeri.....	15
6. Usporedba Deweyove decimalne klasifikacije i klasifikacije Kongresne knjižnice	17
7. Usporedba Deweyove decimalne klasifikacije i Univerzalne klasifikacije na primjeru knjižnice Evandeoskog teološkog fakulteta u Osijeku i knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku	19
8. Zaključak	21
9. Literatura	22
10. Prilozi	24

1. Uvod

S pojavom čovjeka javila se njegova potreba za organizacijom, tako počevši od organiziranja prvih lovačkih skupina do suvremenih oblika zajedničkog rada i života radi veće produktivnosti i lakšeg snalaženja.

U suvremenom dobu u kojem živimo sve oko pojedinca je organizirano i klasificirano. U širem značenju te riječi to je pojam i aktivnost s kojom se svakodnevno susrećemo. Od banalnih primjera kao što je trgovina gdje su proizvodi nekim redom klasificirani do klasifikacije djelatnosti, zanimanja i slično. Samim klasificiranjem uvodi se red u potencijalni kaos i tako se olakšava funkcioniranje pojedinca. U knjižničarskoj djelatnosti s porastom broja dokumenata javila se i potreba sređivanja po njihovim formalnim osobinama, a problem sređivanja po njihovim sadržajnim osobinama javlja se istovremeno sa nastankom knjižnica. Knjižnična klasifikacija ima izuzetan značaj jer uređenje knjižničnog fonda djelatnicima ali i većini korisnika omogućit će da bez teškoća dobije željenu informaciju.

Prve naznake klasificiranja javljaju se već u zemljama Bliskog istoka izradom popisa knjiga u drevnim knjižnicama, a prve podjele nalazimo u Staroj Grčkoj gdje se javljaju filozofske klasifikacije.

Prava povijest klasifikacija počinje u 16. stoljeću s Conradom Gesnerom koji je izradom opće bibliografije Bibliotheca Universalis napravio podjelu na 21 skupinu.

Od kraja 19. stoljeća pa sve do kraja Drugog svjetskog rata pojavljuju se najvažnije i najraširenije klasifikacije: Deweyova decimalna klasifikacija, Univerzalna decimalna klasifikacija, Blissova klasifikacija, Klasifikacija Kongresne knjižnice te Klasifikacija s dvotočkom.

Enumerativne klasifikacije, Deweyova decimalna klasifikacija i Klasifikacija Kongresne knjižnice imaju veliki značaj i dugu tradiciju korištenja u knjižnicama po čitavom svijetu.

Ovaj rad će obraditi ove dvije klasifikacije, krenuti od osnovnih pojmova kao što je klasifikacija te nadalje opisati njihov razvoj i kroz primjere i usporedbe prikazati na koji način one funkcioniraju. Na kraju prikazat će se nedostaci postojećih sustava i na koji način se oni konstantno pokušavaju prilagoditi i poboljšati.

2. Klasifikacija

Najopćenitije značenje pojma klasifikacija prema Rječniku stranih riječi je da je klasifikacija raspoređivanje predmeta, pojava i pojmova po klasama, odjelima, razredima s obzirom na njihove opće karakteristike.¹

Prema drugom izvoru pojam klasifikacija je predstavljen kao „logična operacija i znači sustavno razvrstavanje predmeta, pojmova ili pojava po određenim kriterijima, osobito s obzirom na njihova svojstva koja se u određenom nizu smisleno povezuju.“²

Iz prikazanih definicija je vidljivo da je klasifikacija primjenjiva na sve sfere života te da je to aktivnost koja se susreće svakodnevno.

Ove definicije su primjenjive i u informacijskim znanostima, no uža definicija vezana za knjižničarsku djelatnost prema Katici Tadić govori da je klasifikacija „postupak dijeljenja, raspoređivanja, razvrstavanja ili usustavljivanja knjižnične građe u skupine ili vrste prema određenim kriterijima.“³

Sama knjižnična klasifikacija tradicionalno ima dvije funkcije i to kao prvo povezivanje stavki na knjižničnim policama te kao drugo da prilikom pregledavanja/traženja odmah dobijemo traženu informaciju bez pregledavanja čitave kolekcije.⁴

Prema Dahlbergu knjižnične uz bibliografske i dokumentacijske i info-mnemološke klasifikacije spadaju u klasifikacije za posredovanje znanja.⁵

Nadalje „zbroj stručnih skupina i podskupina koje teku u logičnome slijedu a služe za sadržajnu razdiobu knjižničnoga fonda, čini klasifikacijski sustav.“⁶

Ti klasifikacijski sustavi u najopćenitijem smislu se mogu podijeliti na opće i posebne.

„Opći klasifikacijski sustav obuhvaća sva područja ljudskoga znanja i umjetnosti. Posebnim se sustavom raspoređuje određeno područje ili nekoliko srodnih područja. U svakome se klasifikacijskom sustavu nalaze zajedno, ili u blizini, opisi djela istoga ili sličnog sadržaja. Skupine i

¹ Usp. Klasifikacija.// Klaić, Bratoljub. Rječnik stranih riječi: tuđice i posuđenice. Zagreb: Nakladni zavod Matice Hrvatske, 1981. Str.694.

² Baković, Tomislav. Klasifikacija proizvoda. URL: <http://web.efzg.hr/dok/.../tbakovic/2b.%20Klasifikacija%20proizvoda.ppt> (2012-08-13)

³ Tadić, Katica. Rad u knjižnici: priručnik za knjižničare. Opatija : Naklada Benja, 1994. Str.73.

⁴ Usp. Rowley, Jennifer; Farrow, John. Organizing knowledge: An Introduction to Managing Access to Information . 3rd ed. Aldershot: Gower, 2000. Str. 194.

⁵ Usp. Petr-Balog, Kornelija. Klasifikacijski sustavi. Organizacija informacija 2. Sveučilište J. J. Strossmayer, Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti. Osijek, 2010. [Predavanje]

⁶ Tadić, Katica. Isto. Str 72.

podskupine određenog sustava mogu se označiti brojevima (arapskim i rimskim) ili slovima, ali oznake mogu biti i alfa-numeričke - spoj slova i brojki. Dodijeljene se oznake nazivaju stručnim oznakama, klasifikacijskim oznakama, simbolima (a gdje god se upotrebljava i naziv stručna signatura). Stručna oznaka oblikuje se prema unaprijed određenoj shemi koju propisuje svaki klasifikacijski sustav.⁷

Klasifikacijske sheme se dijele na opće koje pokrivaju sve predmete i teme te specijalne koje su samo za određeno područje. Sastoje se od tablica, notacija i abecednog kazala.

Klasifikacije se mogu podijeliti na enumerativne, djelomice enumerativne te fasetne. Kod fasetnih klasifikacija složeni pojmovi nastaju sintezom, dok kod enumerativnih složeni pojmovi nastaju nabranjem o kojima će u nastavku ovog rada biti riječi.⁸

U knjižničarskom svijetu danas se najviše primjenjuju sljedeće klasifikacije: najrašireniju upotrebu kod nas i u svijetu ima zasigurno Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK), ali tu su i ostali klasifikacije kao što je Deweyeva decimalna klasifikacija (DDC), Ekspanzivna (elastična) klasifikacija C. A. Cuttera (EC), Klasifikacija Kongresne knjižnice u Washingtonu (LCC - Library of Congress Classification), Bibliografska klasifikacija H. E. Blissa (BC), Klasifikacija s dvotočkom (Colon Classification) ili fasetna klasifikacija S. R. Ranganathana (CC), Bibliotečno-bibliografska klasifikacija (BBK) i slično.⁹

⁷ Isto.

⁸ Petr-Balog, Kornelija. Isto.

⁹ Tadić, Katica. Isto.

3. Enumerativne klasifikacije

Pojam enumeracija dolazi od latinske riječi „*numerus*“ što označava broj. Tako da se enumeracija može opisati kao nabrojanje, brojenje, popis ili specifikacija.¹⁰

Vezano uz knjižničnu djelatnost enumerativna klasifikacija predstavlja „klasifikacijski sustav u kojem je svaki razred naveden kao glavna odrednica“.¹¹ Enumerativna klasifikacija pokušava dodijeliti naslove za svaki predmet i nabrojite ih abecedno.¹²

U enumerativne klasifikacije spadaju Deweyova decimalna klasifikacija te klasifikacija Kongresne knjižnice.¹³

Prednosti ove vrste klasifikacija u tome što posjeduju dugu tradiciju korištenja, DDC i LCC su klasifikacije koje su vrlo sofisticirane i rasprostranjene po čitavom svijetu, intuitivno ih je moguće razumjeti te je ona nesposobna održati dubinu pre-koordinacije fasetne klasifikacije.

Ona sadrži i nedostatke koji se ogledaju u sljedećim problemima: može izraziti samo hijerarhijske odnose, postoji sklonost da se razredi dijele u nedogled, česta ponavljanja, dozvoljavaju samo ograničenu pre-koordinaciju i one su nesustavne u primjeni. Enumerativne sheme je teže održavati te tablice enumerativnih klasifikacija su poprilično nepregledne (ponavljanje podataka).¹⁴

¹⁰ Enumeracija.// Klaić, Bratoljub. Isto. Str. 380.

¹¹ Enumerativna klasifikacija.// Rječnik odabranih pojmova. URL: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/Obavijest%20i%20znanje/oiz_rjecnik.htm (2012-08-15)

¹² Usp. Enumerative classification.// Bricks glossary of rim terms glossary. URL: http://www.synerconblog.co/RM_Glossary/000155.htm (2012-08-15)

¹³ Rowley, Jennifer. Isto. Str. 197.

¹⁴ Petr-Balog, Kornelija. Isto.

4. Deweyeva decimalna klasifikacija

Prvi i jedan od značajnih klasifikacijskih sustava je zasigurno Deweyeva decimalna klasifikacija, poznatija pod skraćenicom DDC. DDC se može definirati kao sustav koji služi kao alat za organizaciju općeg znanja. Sustav je začet po vodstvu Melvila Deweya 1873., a prvi put objavljen 1876 godine. DDC održava i objavljuje OCLC - Online Computer Library Center, Inc. On je ujedno i vlasnik svih autorskih prava vezanih uz ovu klasifikaciju.¹⁵

4.1 Povijest i razvoj

Melvil Dewey (1851-1931.) jedan od utemeljitelja ALA-e (American Library Association) te je na čelu te organizacije proveo punih 14 godina, od 1876. do 1890. godine. Pokretač je prvog knjižničarskog stručnog časopisa u SAD-u pod nazivom The Library Journal te prve knjižničarske škole. I prethodno navedeno je vrlo značajno za knjižničarsku zajednicu no najznačajnije što je napravio je to što je uspostavio decimalnu klasifikaciju, poznatiju kao DDC. Od malena je bio sklon organizaciji i klasifikaciji predmeta iz svoje okoline. Njegova sklonost u sistematiziranju došla je do punog izražaja kada je imao 21 godinu i kao student načinio prvi nacrt DDC sustava. Godinu dana kasnije, točnije 1873., svoj nacrt podnio je savjetu knjižnice fakulteta na kojem je studirao i predložio reklasifikaciju fonda knjižnice.¹⁶

Pošto se u praksi pokazalo od velike koristi, Dewey je već 1876. godine prvi puta objasnio temeljne principe svoje klasifikacije u jednom američkom knjižničarskom časopisu, anonimno, pod naslovom "Klasifikacija i predmetno kazalo za katalogizaciju i redanje knjiga i brošura u knjižnici". Česte primjedbe pojedinih knjižničara odnosile su se na to da je ovaj sustav previše precizan i primjenjiv samo na najveće knjižnice. Drugo izdanje s izmijenjenim naslovom „Decimalna klasifikacija i relativan indeks” pojavilo se 1885. godine u obujmu od 314 stranica. Popularnost ove klasifikacije bila je sve veća i veća, pa je sa svakim izdanjem rastao i obujam stranica njegove klasifikacije, pa je recimo 13. izdanje iz 1932. godine imalo 1647 stranica. Deweyevov poduhvat različito je ocjenjivan još o početka izlaženja. 1887. godine organizirana je konferencija knjižničara u Londonu na kojoj je

¹⁵ Usp. Dewey. URL: <http://staff.oclc.org/~dewey/dewey.htm> (2012-08-13)

¹⁶ Usp. American national biography online. URL: <http://www.anb.org/articles/09/09-00229.html> (2012-08-13)

Deweyeva decimalna klasifikacija ocijenjena kao sustav koji olakšava posao knjižničara i na koju su se već korisnici naviknuli.

Nadalje 1942. godine pojavilo se četrnaesto izdanje DDC-a koje je sadržavalo 1927 stranica i skoro 32.000 indeksa. Taj veliki obujam izazvao je nezadovoljstvo, jer je bilo teško manipulirati ovim sad već gigantskim sustavom. Smanjenje tablica iziskivalo je i smanjenje indeksa, što opet nije zadovoljilo knjižničare.

Standardno izdanje pojavilo se tek 1961., i bilo je znatno smanjeno. Sadržavalo je sedam puta manje klasifikacijskih indeksa, što je smanjilo i kazala. No i opet je i ovo naišlo na nezadovoljstvo mnogih knjižničara. Prema njihovom mišljenju s tim nije samo onemogućen direktan proces klasifikacije, nego je to obeshrabrilo sve koji su se željeli koristiti tim sustavom. Ovo izdanje utjecalo je da se sljedeće vrati starom uzorku tablica. Ovo staro novo izdanje sadržavalo je ukupno 2439 stranica. Uredništvo je izvršilo temeljito preuređenje u nekim dijelovima tablica, ali i kazalo je doživjelo stanovite promjene.¹⁷

Do sada postoji 23 izdanja Deweyove decimalne klasifikacije. Posljednje izdanje poboljšava učinkovitost i točnost ovog klasifikacijskog sustava koja nisu učinjena u prethodnim izdanjima.¹⁸

DDC je brzo postala veoma popularna u SAD-u. Njen utjecaj na druge klasifikacijske sustave koji su nastajali poslije 1876 godine bio je vrlo snažan, posebno na Univerzalnu decimalnu klasifikaciju. Jer ona je nastala na „nastala na temelju petog izdanja Deweyeve decimalne klasifikacije“.¹⁹

Najveća prednost ovoga sustava je u univerzalnosti što znači da je lako čitljiva i povezana jednostavnim označavanjem.

¹⁷ Usp. Niculescu, Zenovia. Classification: Dewey Decimal Classification editions. URL : <http://www.lisr.ro/en13-niculescu.pdf> (2012-08-13)

¹⁸ Usp. Ocl. URL: <http://www.oclc.org/dewey/> (2012-08-13)

¹⁹ Leščić, Jelica. Sadržajna obrada knjižnične građe. URL: http://www.openbook.ba/bibliotekarstvo/43/43_jelica_lescic.htm (2012-08-13)

4.2 Primjena

Deweyova klasifikacija se koristi u više od 200 000 knjižnica u čak 135 zemalja.²⁰ Najviše se upotrebljava u školama u Sjevernoj Americi, zatim u Južnoj, zapadnoeuropskim zemljama te u nekim zemljama Afrike i Azije.²¹

4.3 Struktura

Deweyova decimalna klasifikacija je podešena za smještaj knjiga na police. Knjige se smještaju na policu u rastućem brojevnom nizu, cijeli broj s lijeve strane decimalne točke niže se po redu dok se broj s desne strane decimalne točke uspoređuje znamenku po znamenku.²²

Po njoj je cjelokupno ljudsko znanje podijeljeno u deset glavnih skupina označenih brojevima od 0 do 9, s tim da je skupina označena nulom namijenjena općim publikacijama. Svaka se skupina dijeli na deset podskupina. Zbog mogućnosti upotrebe decimalnih brojeva dobivena je mogućnost neograničenog dijeljenja na podskupine.

Glavne skupine su:

000 Informatika, informacije i opće publikacije

100 Filozofija i psihologija

200 Religija

300 Socijalne znanosti

400 Jezik

500 Znanost

600 Tehnika

700 Umjetnost i zabava

800 Književnost

900 Povijest i zemljopis²³

²⁰ Usp. Bytenoise: Dewey Decimal Classification. URL: http://bytenoise.co.uk/Dewey_Decimal_Classification (2012-08-13)

²¹ Usp. Countries oclc. URL: <http://www.oclc.org/dewey/about/translations/countries.htm> (2012-08-13)

²² Usp. Leščić, J. Klasifikacija i predmetno označivanje: priručnik za stručne ispite. Zagreb: Nediljko Dominović, 2007.

²³ Usp. Introduction to Dewey Decimal Classification. URL: <http://www.oclc.org/dewey/versions/ddc22print/intro.pdf> (2012-08-14) Str.3

Ova klasifikacija posjeduje mali broj pomoćnih tablica koje su nerazvijene i slabo se koriste. Postoji njih 7:

Tablica 1: Zajedničke podjele

Tablica 2: Geografska područja, povijesna razdoblja, ljudi

Tablica 3: Podjele za umjetnost, književnost, književne stilove

Tablica 4: Podjele jezika i porodica jezika

Tablica 5: Grupe: radikalne, etničke, nacionalne

Tablica 6: Jezici

Tablica 7: Grupe ljudi²⁴

Tako na primjer stavke iz bilo koje tablice moguće je dodati bilo kojem drugom klasifikacijskom indeksu. Tako ako želimo reći da je naša publikacija serijska poslužiti ćemo se tablicom 1 zajedničkih podjela i uzeti broj -05 i dodati glavnom broju.

4.4 Primjeri

Ukoliko nas zanima oznaka za sportske dvoranske igre prvo ćemo potražiti glavnu skupinu 700 Umjetnost i zabava, a zatim ući u dubinu ove skupine i pronaći dvoranske igre koje su pod brojem 793.

Nadalje ako zanima nas oznaka za leptira, da bi došli do tog podatka morat ćemo ići u dubinu skupine:

500 Znanost

590 Znanost o životinjama

595 Ostali beskralježnjaci

595.7 Insekti

595.78 Lepidoptera

595.789 Leptiri²⁵

²⁴ Usp. Université de Cergy-Pontoise. URL: <http://www.u-cergy.fr/fr/bibliotheque/university-of-cergy-pontoise-library/dewey-classification.html> (2012-08-14)

²⁵ Usp. The Dewey Decimal System: shelving books and other items at the chelmsford library. URL: <http://www.chelmsfordlibrary.org/reference/handouts/DeweyShelving.pdf> (2012-08-14)

Kod Deweyove decimalne klasifikacije nalazimo i mogućnost dodavanja slova kod nekog autora i slično. Tako ako želimo dobiti oznaku za Bessy-inu knjigu o povijesti francuske kinematografije koristit će sljedeće oznake iz glavne skupine i pomoćnih tablica.

700 : Umjetnost i zabava

791 : Javni nastupi

43 : Kinematografija

09 : Povijest

44 : Francuska

BES : BESSY : prva tri slova autora

Konačna oznaka je: 791.430 944 BES.

Iz ovog primjera je vidljivo da iza glavne skupine u obliku decimalnog broja se nabrajaju ostale oznake.

5. Klasifikacija Kongresne knjižnice

Klasifikacija Kongresne knjižnice (Library of Congress Classification – LCC) je klasifikacijski sustav koji je se razvio krajem devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća, točnije 1901. godine, za potrebe smještaja knjiga na u Kongresnoj knjižnici u Washingtonu.²⁶ Ovaj sustav koristi mješoviti sustav označivanja pomoću slova i brojki. Nastala je kao rezultat timskog rada velikog broja knjižničara i specijalista za pojedina znanstvena područja.

5.1 Povijest i razvoj

Klasifikacija Kongresne knjižnice počela se razvijati krajem 1897. godine na čelu sa stručnjacima za knjižničarstvo zaposlenih u Kongresnoj knjižnici, Jamesom C. M. Hanson i Charles Martelom. Uveden je kao sustav kompenzacije sa sustavom koji je uveo Thomas Jefferson u prvoj polovici 19. stoljeća kada se Kongresna knjižnica se sastojala od samo 10.000 knjiga. Zbog preseljenja u veću zgradu i sam fond se naglo povećao, tako da je bilo potrebno pronaći neko novo rješenje klasifikacije. Klasifikacija je nastala 1901. godine po uzoru na Cutterovu klasifikaciju²⁷ Prvo izdanje nije imalo klasu K, koja je izašla 1948. godine. Do 1993. klasifikacija je bila dostupana samo u tiskanom izdanju. 1993. Kongresna knjižnica počela je stavljati na strojno čitljivi obliku pomoću USMARC Classification formata. Prvo tiskano izdanje je izašlo na engleskom jeziku, a do danas je izašao 41 svezak.²⁸

²⁶ Usp. Library of Congress Classification. URL: <http://www.loc.gov/catdir/cpsol/lcc.html> (2012-08-14)

²⁷ Usp. Library of Congress Classification system. URL: <http://www.hds.harvard.edu/library/research-instruction/finding-books/book-locations-at-andover-harvard/library-of-congress-classificat> (2012-08-14)

²⁸ Library of Congress Classification. Isto.

5.2 Primjena

Klasifikacija Kongresne knjižnice izvorno je bila zamišljena kao klasifikaciji samo za Kongresnu knjižnicu, ali je kasnije bila usvojena od strane mnogih drugih. Dnas se sve više i više primjenjuje, osobito u akademskim i istraživačkim knjižnicama u Sjedinjenim Američkim Državama i ostalih pedesetak država svijeta.

5.3 Struktura

Iako su početkom 20. stoljeća kada je nastala Klasifikacija Kongresne knjižnice postojali Deweyova decimalna klasifikacija i ostali sustavi koji su utjecali na njen razvoj, ova klasifikacija je jedinstvena. Ustanovljena je za indeksiranje fondova knjižnice u Washingtonu, koja danas svoj fond procjenjuje na više od 21 milijuna knjiga, preko 40 milijuna rukopisa, 14 milijuna fotografija, 8,7 milijuna mikrofilmova, 4,1 milijun mapa te 2 milijuna jedinica AV građe.²⁹

Ova klasifikacija po svojoj strukturi je plitka te izuzetno gostoljubiva putem praznina u notacijama . Kako su je stvarali stručnjaci pojedinih područja po nekim općim uputama, dobiven je skup od pedesetak specijalnih klasifikacija s različitim općim pomoćnim tablicama prilagođenim pojedinim strukama, i upravo zato ova klasifikacija ima veliki broj pomoćnih tablica.

Sustav je alfanumerički, što znači da se koriste slova i brojevi. Svaka klasa počinje s jednim do tri slova koji prati jedan do četiri broja.³⁰ Sustav ima 21 glavnu klasu.³¹ One se označavaju sljedećim slovima i pokrivaju sljedeća područja:

A – Općenito

B – Filozofija, Psihologija, Religija

C – Pomoćne povijesne znanosti

D – Povijest – općenito

E – Povijest – Sjedinjene Američke Države općenito

F - Povijest – Sjedinjene Američke Države lokalno

²⁹ Usp. Stokić, Gordana. Bibliotekarstvo i menadžment: moguća paralela.// Glasnik NBS 1(2003), str. 25-40. URL: http://www.nb.rs/view_file.php?file_id=57 (2012-08-14)

³⁰ Isto.

³¹ Library of Congress Classification. Isto.

G – Zemljopis, Antropologija, slobodno vrijeme
H – Socijalne znanosti
J – Političke znanosti
K – Zakon
L – Obrazovanje
M – Glazba
N – Umjetnost
P – Jezik i književnost
Q – Znanost
R – Medicina
S – Poljoprivreda
T – Tehnologija
U – Vojne znanosti
V – Pomorske znanosti
Z – Informacijske znanosti

5.4 Primjeri

Pri slaganju oznake koristimo glavne klase i podklase u obliku slova na koje se dodaju brojevi. Na stanicama Kongresne knjižnice postavljene se sve tablice s već gotovim oznakama.³² Počevši od najjednostavnijih kada želimo dodijeliti oznaku za geometriju. Prvo se izabire glavna klasa, a onda se dublje traži odgovarajuća oznaka.

Klasa Q – Znanost

Podklasa QA

Podklasa - QA1-939 – Matematika

Podklasa - QA440-699 Geometrija, Trigonometrija

³² Usp. Library of Congress Classification Outline. URL: <http://www.loc.gov/catdir/cpsolcco/> (2012-08-16)

Iz ovog primjera je vidljivo da u nadređenoj podklasi, u ovom slučaju matematici, je ostavljena jedinica na koju dolazi oznaka koja će označavati geometriju.

Nadalje kada tražimo oznaku za knjižničarstvo također ćemo se poslužiti tablicom.

Klasa Z - Informacijske znanosti

Z662-1000.5 Knjižnice

Pri slaganju nešto zahtjevnije oznake oznaka nastaje slaganjem više oznaka. Tako na primjer oznaka za „Civilnu proceduru” autora Jacka H. Friedenthal, Mary Kay Kane i Arthura R. Millera. Glasit će KF8840 .F72 1999.

K - Zakon

KF – Zakon Sjedinjenih Američkih država

KF8840 – federalnu civilnu proceduru

F72 – je napravljena na osnovu prezimena prvog autora Friedenthala. Ta oznaka naziva se Cutterovim brojem (alfanumerička oznaka koja se koristi u Kongresnoj knjižnici) i ona je dodana glavnom broju kako bi publikacija bila jedinstvena

1999 – označava godinu izlaženja.³³

Oznaka za knjigu Ernesta Hemingwaya „A sunce izlazi” iz 1954. izgledat će ovako.

PS Američka književnost

3515 Individualni autori u razdoblju od 1900 do 1960

.E37 Autorov Cutterov broj, koji publikaciju čini jedinstvenom

(hEmingway – u ovom slučaju ne koristi se prvo slovo)

S8 Naslov (Sunce)

1954 Godina izlaženja

Gotova oznaka se slaže od prethodnih stavki i dobila se sljedeća oznaka,

PS3515.E37 S8 1954³⁴

³³ Usp. Gallagher law library. URL: <http://lib.law.washington.edu/ref/callnumbers.htm> (2012-08-16)

³⁴ Usp. Library of Congress Classification Guide. URL: <http://home.olemiss.edu/~tharry/LC/lccguide.pdf> (2012-08-26)

6. Usporedba Deweyove decimalne klasifikacije i klasifikacije Kongresne knjižnice

Deweyove decimalne klasifikacije i klasifikacije Kongresne knjižnice spadaju pod enumerativne klasifikacije, što znači da se oznake nabrajaju i spajaju i na taj način dobivamo gotovu oznaku.

Glavna razlika među njima je to što se kod Deweyove decimalne klasifikacije koriste isključivo brojevi (jedino se na kraju kod publikacija, najčešće književnih djela, dodaju prva tri slova autora), dok se Klasifikacije Kongresne knjižnice koristi alfanumerički sustav, kombinacija brojeva i slova. Neke bitne razlike između ove dvije klasifikacije što LCC ima veliki broj posebnih specijalnih tablica te je ova klasifikacija jedna od plitkih. Također LCC ima i više glavnih skupina/klasa. Kod DDC-a je obrnuto.

Iz primjera u tablici 1. (v. Prilozi/tablica 1.) je vidljiva razlika u strukturi glavnih skupina na primjeru prve općenite skupine.

Nadalje uspoređujući katalog Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku koja koristi Univerzalnu decimalnu klasifikaciju i knjižnice Evandeoskog fakulteta u Osijeku koja koristi Deweyovu decimalnu klasifikaciju vidljive su razlike te sličnosti između ova dva sustava. Za primjer je uzeto djelo Alberta Camusa, Stranac.

Pretražujući web katalog Koha Evandeoskog fakulteta³⁵, vidljiva je signatura za ovo djelo. Ona glasi:

842.914 CAM s.

Broj 842.914 označava francusku dramu u razdoblju od 1945. do 1999., dok CAM su prva tri slova autora, a slovo s je početno slovo naslova djela. Broj pripada Deweyovoj decimalnoj klasifikaciji, ali također je moguće iskoristi i ime autora kao dio klasifikacijskog broja.

Pretražujući web katalog GISKO-a³⁶ također je vidljiva UDK oznaka za ovo djelo, a ona glasi:

821.133.1-31.

821.133.1 predstavlja francusku književnost, dok -31 predstavlja roman. Sama signature za ovo djelo je 840-3; CAM, s.

³⁵ Koha online catalog. URL: <http://opac.evtos.hr/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=19967> (2012-08-26)

³⁶ Crolist. URL: <http://baza.gskos.hr/cgi-bin/unilib.cgi?form=D1100613000> (2012-08-26)

Također UDK broj predstavlja francusku književnost, romani, novele i pripovijetke, slova također kao i kod knjižnice Evandeoskog fakulteta prva tri slova prezimena autora i prvo slovo naslova djela. I jedan i drugi UDK je moguće primjenjivati.

Iz ovih primjera je vidljiva sličnost po tome što i Univerzalna decimalna klasifikacija i Deweyova decimalna klasifikacija imaju identičnu osmu glavnu skupinu za književnost. Razlika je u tome što u Deweyovoj oznaci je vidljivo o kojoj književnosti se radi i kojem periodu ona pripada, dok kod UDK oznake saznajemo o kojoj se književnosti radi te o kojem obliku djela se radi. Obe oznake sadrže prva tri slova autora, što općenitu oznaku na neki način personalizira. Također obe oznake je moguće i preciznije napisati, s puno više pojedinosti, ali za potrebe navedenih knjižnica ovo je sasvim dovoljno.

7. Usporedba Deweyove decimalne klasifikacije i Univerzalne klasifikacije na primjeru knjižnice Evandeoskog teološkog fakulteta u Osijeku i knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku

Većina knjižnica u sklopu osječkog Sveučilišta koristi Univerzalnu decimalnu klasifikaciju. Sama Univerzalna decimalna klasifikacija je predstavljena kao opća enumerativna klasifikacijska shema. Ovu klasifikacijsku shemu izradili su Paul Otlet i Henri La Fontaine na temelju petog izdanja Deweyove decimalne klasifikacije od koje su preuzeli jednostavno označivanje u skupinama od 0 do 9. Novina kod UDK je bila i uvođenje niza sintaktičkih oznaka i uvođenje općih i pomoćnih tablica. To je dovelo do lakšeg iskazivanja međuodnosa među pojmovima.³⁷

Jedna od rijetkih knjižnica u Hrvatskoj koja koristi Deweyovu decimalnu klasifikaciju je zasigurno knjižnica Evandeoskog fakulteta u Osijeku. Nadalje usporedbom nekih publikacija koje koriste Filozofski fakultet i Evandeoski fakultet vidjet će se još razlika između ova dva klasifikacijska sustava.

Za usporedbu je prvo uzet jednostavan primjer publikacije „Filozofija: uvod u filozofiju“ autora Arna Anzenbachera. U knjižnici Evandeoskog fakulteta ova publikacija ima oznaku: 190 ANZ. Broj 190 označava Modernu zapadnu filozofiju, što je podskupina prve glavne skupine za Filozofiju i psihologiju. ANZ su prva tri slova prezimena autora. U knjižnici Filozofskog fakulteta oznaka je nešto preciznija, ona glasi: 1(091) * 101.3* 140. U principu ovo su tri samostalne oznake od koje je svaku moguće pojedinačno koristiti.

1(091) – 1 označava prvu skupinu za Filozofiju i Psihologiju, dok broj u zagradi (091) označava oblik ovog djela, a on je povijesni pregled.

101.3 Područje i granice filozofije

140 Moguća filozofska stanovišta. Tipologija sustava.³⁸

Za drugi primjer je uzeta “Judita” slavnog hrvatskog književnika Marka Marulića. U knjižnici Evandeoskog fakulteta ovo djelo ima oznaku: 891.821 MAR. Broj 891.821 predstavlja srpsko-hrvatsko pjesništvo³⁹, a MAR prva tri slova prezimena autora.

Na Filozofskom fakultetu oznaka glasi: 821.163.42-1.

³⁷ Usp. McIlwaine, I.C. Univerzalna decimalna klasifikacija: upute za uporabu. Zagreb; Osijek: Lokve, 2004. Str.1

³⁸ Usp. UDK tablice. URL: <http://www.openbook.ba/udc/> (2012-08-15)

³⁹ Usp. DDC. URL: <http://dewey.info/class/891.821/e23/about> (2012-08-15)

821 – Književnost

163.42 – Hrvatska

-1 – Pjesništvo.

Iz prethodnih primjera je vidljivo da su glavne skupine za ove dvije klasifikacije identične. Također uspoređujući ove dvije knjižnice i način na koji one označavaju publikacije vidljivo je da je Filozofski fakultet precizniji i stručnije označava djela, dok Evandeoski fakultet ista djela označava nešto pliće i jednostavnije. Rezultat toga je to što u knjižnici Evandeoskog fakulteta radi veliki broj volontera koji nisu u potpunosti stručnjaci na ovom području te je Deweyova decimalna klasifikacija nesustavna u primjeni kod nas, dok u knjižnici Filozofskog fakulteta posao dodjeljivanja klasifikacijskog broja isključivo vrše knjižničari, a samu Univerzalnu klasifikaciju koristi skoro svaka knjižnica na području Republike Hrvatske.

8. Zaključak

Klasificiranje je aktivnost bez koje bi se stvorio veliki kaos u životu pojedinca i skupine. Zato klasifikacija pomaže da se stvori neki red u potencijalnom kaosu i olakša njegovo snalaženje i funkcioniranje općenito.

Vremenom knjižnice su svoje fondove povećavale na izrazito velike brojeve i postalo je nemoguće se snalaziti među tolikim brojem publikacija i upravo zbog toga su uvedeni klasifikacijski sustavi.

Klasificirana građa djelatniku i korisniku da što prije i lakše dođe do potrebne informacije.

Većina klasifikacijskih sustava nastala prije više desetljeća. Svakako, tvorci sustava bili su ograničeni strukama znanja, ali i saznanjima o zakonitostima koje vladaju na polju knjižnične klasifikacije. Svi autori pojedinih sustava bili su svjesni da se područje znanja stalno širi. Stoga su u svojim sustavima ostavljali slobodna mjesta za nove sadržaje. Nažalost mnoge klasifikacije nisu opstale, ali klasifikacije koje su opstale konstantno se prilagođavaju i poboljšavaju.

To se događa i klasifikacijama u kojima se u ovom radu govorilo, Deweyovom decimalnom klasifikacijom i Klasifikacijom Kongresne knjižnice.

Ove klasifikacije imaju dugu tradiciju korištenja i stalnim naporima stručnjaka da se uklone potencijalni problemi one se počinju primjenjivati u sve većem broju knjižnica, ne samo u SAD-u već i van američkog kontinenta.

9. Literatura

1. American national biography online. URL: <http://www.anb.org/articles/09/09-00229.html> (2012-08-13)
2. Baković, Tomislav. Klasifikacija proizvoda. URL: <http://web.efzg.hr/dok/.../tbakovic/2b.%20Klasifikacija%20proizvoda.ppt> (2012-08-13)
3. Bricks glossary of rim terms glossary. URL: http://www.synerconblog.co/RM_Glossary/000155.htm (2012-08-15)
4. Bytenoise: Dewey decimal classification. URL: http://bytenoise.co.uk/Dewey_Decimal_Classification (2012-08-13)
5. Countries oclc. URL: <http://www.oclc.org/dewey/about/translations/countries.htm> (2012-08-13)
6. Crolist. URL: <http://baza.gskos.hr/cgi-bin/unilib.cgi?form=D1100613000> (2012-08-26)
7. Dewey. URL: <http://staff.oclc.org/~dewey/dewey.htm> (2012-08-13)
8. DDC. URL: <http://dewey.info/class/891.821/e23/about> (2012-08-15)
9. Gallagher law library. URL: <http://lib.law.washington.edu/ref/callnumbers.htm> (2012-08-16)
10. Introduction to Dewey Decimal classification. URL: <http://www.oclc.org/dewey/versions/ddc22print/intro.pdf> (2012-08-14)
11. Klaić, Bratoljub. Rječnik stranih riječi: tuđice i posuđenice. Zagreb: Nakladni zavod Matice Hrvatske, 1981.
12. Koha online catalog. URL: <http://opac.evtos.hr/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=19967> (2012-08-26)
13. Library of Congress Classification. URL: <http://www.loc.gov/catdir/cpso/lcc.html> (2012-08-14)
14. Library of Congress Classification guide. URL: <http://home.olemiss.edu/~tharry/LC/lccguide.pdf> (2012-08-26)
15. Library of Congress Classification outline. URL: <http://www.loc.gov/catdir/cpso/lcco/> (2012-08-16)
16. Library of Congress Classification system. URL: <http://www.hds.harvard.edu/library/research-instruction/finding-books/book-locations-at-andover-harvard/library-of-congress-classificat> (2012-08-14)
17. Leščić, Jelica. Klasifikacija i predmetno označivanje: priručnik za stručne ispite. Zagreb: Nediljko Dominović, 2007.

18. Leščić, Jelica. Sadržajna obrada knjižnične građe. URL:
http://www.openbook.ba/bibliotekarstvo/43/43_jelica_lescic.htm (2012-08-13)
19. McIlwaine, I.C. Univerzalna decimalna klasifikacija: upute za uporabu. Zagreb; Osijek: Lokve, 2004. Str.1
20. Niculescu, Zenovia. Classification: Dewey Decimal Classification editions. URL :
<http://www.lisr.ro/en13-niculescu.pdf> (2012-08-13)
21. Oclc. URL: <http://www.oclc.org/dewey/> (2012-08-13)
22. Petr-Balog, Kornelija. Klasifikacijski sustavi. Organizacija informacija 2. Sveučilište J. J. Strossmayer, Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti. Osijek, 2010. [Predavanje]
23. Rječnik odabranih pojmova. URL:
http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/Obavijest%20i%20znanje/oiz_rjecnik.htm (2012-08-13)
24. Rowley, Jennifer; Farrow, John. Organizing knowledge: an introduction to managing access to information . 3rd ed. Aldershot: Gower, 2000.
25. Stokić, Gordana. Bibliotekarstvo i menadžment: moguća paralela.// Glasnik NBS 1(2003), str. 25-40. URL: http://www.nb.rs/view_file.php?file_id=57 (2012-08-14)
26. Tadić, Katica. Rad u knjižnici: priručnik za knjižničare. Opatija : Naklada Benja, 1994.
27. The Dewey Decimal System: shelving books & other items at the chelmsford library. URL:
<http://www.chelmsfordlibrary.org/reference/handouts/DeweyShelving.pdf> (2012-08-14)
28. UDK tablice. URL: <http://www.openbook.ba/udc/> (2012-08-15)
29. Université de Cergy-Pontoise. URL: <http://www.u-cergy.fr/fr/bibliotheque/university-of-cergy-pontoise-library/dewey-classification.html> (2012-08-14)

10. Prilozi

Tablica 1.

Osnovne razike u strukturi između prve glavne skupine.

Dewey	LC	Prva glavna skupina - područje
000, 040, 080	AC	Općenito
010, 020, 090	Z	Informacijske znanosti
030	AE	Enciklopedije
050	AP	Periodika
060	AS	Društva
070	PN	Literatura
100	B-BJ	Filozofija
110-120	BD	Spekulativna filozofija
130, 150	BF	Psihologija
140, 180, 190	B	Filozofija generalno
160	BC	Logika
170	BJ	Etika